

ВІДГУК

офіційного опонента

кандидата педагогічних наук, доцента

Барановської Ірини Георгіївни

на дисертаційне дослідження **Чжу Юньжуй**

«Формування художньо-пізнавальної компетентності майбутніх

викладачів вокалу засобами інноваційних технологій»,

подане на здобуття наукового ступеня доктора філософії

в галузі знань 01 – Осіта/Педагогіка

за спеціальністю 014 Середня освіта (Музичне мистецтво)

1. Актуальність теми дисертаційної роботи.

Провідною доктриною розвитку сучасної освітянської практики є зміна та удосконалення вимог та підходів до підготовки фахівців у закладах вищої освіти. Стрімкий науково-технічний та соціальний прогрес неминуче позначається на системі освіти, в тому числі й музичної. Відповідно до вимог та потреб сьогодення актуалізується та стає дедалі більш значущою в системі вищої освіти проблема підготовки майбутніх фахівців засобами інноваційних технологій.

Актуальність дисертаційного дослідження зумовлена тим, що її автор Чжу Юньжуй слушно визначає суперечності, що виникли в мистецькій освіті через невідповідність темпів розвитку і характером соціальних та педагогічних процесів. Визначені суперечності вказують не тільки на запити ринку та невпинно зростаючі вимоги до професійної майстерності викладачів музичного мистецтва, а й підкреслюють багатоаспектність діяльності сучасного викладача вокалу. У цьому контексті цінним вважаємо те, що дослідник віднайшов неординарне розв'язання складних питань стосовно подолання існуючих суперечностей, зокрема між потребою суспільства в осучасненні змісту підготовки викладачів вищої школи до навчання майбутніх учителів музичного мистецтва та відсутністю спеціальних досліджень в галузі формування в них художньо-пізнавальної компетентності на засадах застосування інноваційних технологій.

2. Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами

На користь актуальності досліджуваної проблеми свідчить те, що представлене дисертаційне дослідження входить до тематичного плану науково-дослідної роботи Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К.Д. Ушинського» і складає частину наукової теми «Теорія і методика підготовки майбутніх фахівців мистецького та мистецько-педагогічного профілю в контексті соціокультурної парадигми (реєстраційний номер 0120U002017)».

Тему дисертаційного дослідження затверджено Вченою радою Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К.Д. Ушинського (протокол № 8 від 26 січня 2017 р.).

3. Наукова новизна та практична значущість одержаних результатів

Найвагоміші наукові здобутки дисертаційного дослідження Чжу Юньжуй визначаються як теоретичними, так і практичними результатами і полягають в науковому обґрунтованні сутності і структури феномену «художньо-пізнавальна компетентність майбутніх викладачів вокалу» в єдності мотиваційно-особистісного, фахово-гностичного, діяльнісно-творчого й рефлексивно-корекційного компонентів; визначені значущості застосування інноваційних технологій у процесі формування досліджуваного феномену; розроблені методичної моделі формування в магістрантів-вокалістів художньо-пізнавальної компетентності.

Безперечною є наукова та практична значущість роботи, яка вбачається у розробці та впровадженні в освітній процес методики формування художньо-пізнавальної компетентності майбутніх викладачів вокалу на засадах застосування інноваційних технологій, що ґрунтується на методологічних підходах (парадигмальний – компетентнісний, наскрізний – інноваційно-технологічний, а також особистісно-персоналізований і герменевтичний) та педагогічних принципах (органічного взаємодоповнення традиційних та інноваційних технологій формування у майбутніх викладачів вокалу художньо-пізнавальної компетентності, системного поєднання індивідуальної, міні-групової та колективної форм художньо-пізнавальної діяльності, поетапного зростання самостійності й творчої активності в процесі художньо-пізнавальної діяльності, особистої відповідальності за якість професійної самореалізації у процесі формування художньо-пізнавальної компетентності, індивідуалізованого варіювання технологій формування художньо-пізнавальної компетентності, діалектичної єдності аналітико-логічного та інтуїтивно-емоційного способів пізнання художнього змісту вокальних творів, активізації мистецько-асоціативних уявлень, взаємозумовленості художньо-виконавської та педагогічної інтерпретації вокальних творів). Відповідно до методологічних підходів та принципів здобувачем обґрунтовано педагогічні умови, а саме: створення пошуково-творчого психологічного клімату в освітньому процесі; забезпечення індивідуально-особистісної траєкторії формування художньо-пізнавальної компетентності; стимулювання майбутніх фахівців до систематичної апробації набутих теоретико-знанієвих та практико-орієнтованих елементів художньо-пізнавальної компетентності в інноваційних формах навчально-виконавської, творчо-методичної та вокально-педагогічної діяльності.

Крім того, варто вказати на практичне значення розробленого здобувачем критеріально-діагностичного апарату визначення рівнів сформованості в майбутніх викладачів вокалу художньо-пізнавальної компетентності, який містить потребово-мобілізаційний, когнітивно-пошуковий, креативно-продуктивний, оцінно-самовдосконалювальний критерії та відповідні показники.

Практично вартісним є розроблений Чжу Юньжуй комплекс інноваційних технологій, спрямованих на формування художньо-пізнавальної компетентності майбутніх викладачів вокалу, що в перспективі може бути

впроваджений в практику викладання музично-фахових, зокрема вокальних дисциплін.

Пропонована методика може застосуватися в умовах підвищення кваліфікації викладачів вокалу та в процесі самоосвіти й самовдосконалення фахівців даного профілю різного кваліфікаційного рівня.

4. Повнота викладу матеріалу дисертації в публікаціях

Основні теоретичні положення та отримані результати дослідження висвітлено в 10 одноосібних публікаціях автора, 4 з яких надруковано у наукових фахових виданнях України, 2 – у зарубіжних наукових періодичних журналах, 4 – апробаційного характеру.

Спрямованість міжнародних наукових конференцій, де відбулась апробація дисертаційного дослідження, характер статей здобувача, в яких відображено основні наукові положення дисертації та результати проведених досліджень, повною мірою розкривають дослідницьку проблему. Кількість публікацій, обсяг, повнота висвітлення змісту та результатів дисертаційного дослідження відповідає встановленим вимогам.

Загалом вважаємо, що матеріали дослідження пройшли належну апробацію. Дисертація є самостійною науковою працею, що має завершений характер.

5. Ступінь обґрунтованості наукових положень

Ознайомлення з текстом дисертаційного дослідження Чжу Юньжуй дає підстави відзначити методологічну та теоретичну обґрунтованість вихідних позицій дисертації, глибокий аналіз понять за темою дисертації, вираженість концептуальних засад роботи. Хід та результати дослідження послідовно та логічно розгортаються від системного аналізу теоретичних положень до висвітлення підсумків впровадження методики формування художньо-пізнавальної компетентності майбутніх викладачів вокалу засобами інноваційних технологій.

В анотації до дисертації автором висвітлено результати теоретичного аналізу проблеми формування художньо-пізнавальної компетентності майбутніх викладачів вокалу засобами інноваційних технологій; представлено обґрунтування практичного розв'язання означеної проблеми; ключові слова.

У вступі обґрунтовано актуальність теми дослідження, відображено науковий апарат, що сформульовано коректно. Відповідно до поставленої мети дослідження, що полягає в обґрунтуванні, теоретичній розробці й експериментальній перевірці методики формування художньо-пізнавальної компетентності майбутніх викладачів вокалу засобами інноваційних технологій, визначено п'ять завдань, для розв'язання яких Чжу Юньжуй доцільно обрано комплекс теоретичних, емпіричних і статистичних методів. Окреслено методологічну та теоретичну основу дослідження; схарактеризовано наукову новизну та практичне значення отриманих результатів дослідження; подано відомості про апробацію та впровадження основних положень дослідження, структуру та обсяг наукової роботи.

У першому розділі «Теоретичні основи формування художньо-пізнавальної компетентності майбутніх викладачів вокалу» висвітлено результати розв'язання першого та другого завдань дослідження. Чжу Юньжуй, розкриваючи сутність поняття «художньо-пізнавальна компетентність» здійснює аналіз науково-методичної літератури, окреслює різновиди пізнавальної діяльності (матеріально-практичний, духовно-теоретичний та духовно-практичний), визначає сутність поняття «художньо-пізнавальна діяльність», особливості прояву художньо-пізнавальної активності та художнього пізнання в галузі музичного мистецтва. Аналізуючи праці українських та зарубіжних вчених дослідник правомірно акцентує увагу на парадигмальній значущості компетентнісного підходу та здійснює інтерпретацію феномену «художньо-пізнавальна компетентність», під якою розуміє інтегративно-цілісну властивість особистості, утворену завдяки її інтенції до мистецько-пізнавальної діяльності та спроможності особистісно-адекватно та усвідомлено сприймати художньо-образний зміст творів, застосувати набуту ерудицію, пізнавальні навички й уміння в різних видах мистецької діяльності.

Вартісним вважаємо розв'язання другого завдання дослідження – визначити структуру художньо-пізнавальної компетентності майбутніх викладачів вокалу і специфіку формування означеного феномену із застосуванням інноваційних технологій. Заслугує на схвальну оцінку визначення та розкриття сутності прояву структурних компонентів формування художньо-пізнавальної компетентності майбутніх викладачів вокалу (мотиваційно-особистісного, фахово-гностичного, діяльнісно-творчого, рефлексивно-корекційного). Цікавим є підхід автора до розкриття сутності мотиваційно-особистісного компоненту на основі характеристики різних особистісних мотивів, зокрема мотиву «відданості вокальному мистецтву», а також інтрисивним, експресивним, соціальним мотивам.

Наукову цінність представляє другий розділ дослідження, де здобувач обґрунтовує доцільність вирішення визначених завдань на засадах наукових підходів: компетентнісного як парадигмального, наскрізного – технологічно-інноваційного, а також особистісно-персоналізованого та герменевтичного наукових підходів. Авторською знахідкою вважаємо розроблені, відповідно до кожного підходу, педагогічні принципи, що забезпечують формування художньо-пізнавальної компетентності майбутніх викладачів вокалу шляхом синтезу традиційних та інноваційних технологій навчання вокалу.

Необхідно відзначити, що вельми цінним є детальне обґрунтування педагогічних умов (п.2.2.) : створення пошуково-творчого психологічного клімату в освітньому процесі; забезпечення індивідуально-особистісної траєкторії формування художньо-пізнавальної компетентності магістрантів; стимулювання майбутніх фахівців до систематичної апробації набутих теоретико-знанієвих та практико-орієнтованих елементів художньо-пізнавальної компетентності в інноваційних формах навчально-виконавської, творчо-методичної та вокально-педагогічної діяльності.

Відмітимо повноту та детальну виваженість розробленої дослідником методичної моделі формування художньо-пізнавальної компетентності майбутніх викладачів вокалу.

Вагоме місце в дослідженні відводиться розв'язанню п'ятого завдання, що висвітлено в третьому розділі роботи. Презентовані дисертантом результати дослідно-експериментальної роботи з формування художньо-пізнавальної компетентності майбутніх викладачів вокалу на засадах застосування інноваційних технологій заслуговують на схвальну оцінку. Не викликає сумніву розроблений здобувачем діагностичний апарат дослідження, до якого увійшли критерії і показники сформованості досліджуваного феномена. Відмітимо детальність висвітлення у дисертації результатів констатувального етапу експерименту (п.3.1.). Чжу Юньжуй визначено та діагностовано рівні (самостійно-творчий; самостійно-репродуктивний; фрагментарно-репродуктивний; початково-репродуктивний) сформованості художньо-пізнавальної компетентності здобувачів ступеня вищої освіти магістр.

На особливу увагу заслуговують розробка та представлення результатів формувального етапу, в процесі якого здійснювалась експериментальна перевірка поетапної методики формування художньо-пізнавальної компетентності майбутніх викладачів вокалу засобами інноваційних технологій. Цінним здобутком дисертанта є те, що перебіг формувального експерименту організовувався відповідно обґрунтованим у попередніх розділах дослідження педагогічним умовам та містив три етапи їх реалізації: пропедевтично-мотиваційний, інноваційно-формувальний, досвідно-апробаційний. На особливу увагу заслуговує спеціальна підготовка на пропедевтично-мотиваційному етапі викладачів-експериментаторів до роботи зі студентами на засадах впровадження в освітній процес інноваційних технологій, а також розробка комплексу диференційованих завдань для здобувачів.

Експеримент засвідчив позитивну динаміку у формуванні рівнів художньо-пізнавальної компетентності майбутніх викладачів вокалу за всіма критеріями. Достовірність отриманих результатів підтверджено за допомогою статистичних методів.

Висновки до розділів, загальні висновки дисертаційного дослідження є послідовними і обґрунтованими та свідчать про досягнення поставленої мети та виконання намічених завдань.

6. Оцінка змісту й оформлення дисертації

Дисертаційна робота добре структурована і складається з анотації, вступу, трьох розділів, висновків до кожного розділу і загальних висновків, списку використаних джерел, додатків. За структурою та змістом робота відповідає діючим нормативним документам. Стил ь викладу в ній наукових положень, матеріалів досліджень, висновків зрозумілий та доступний для сприйняття.

Ознайомлення з текстом дисертації Чжу Юньжуй дає підстави стверджувати, що дана наукова робота є цілісною, самостійною, завершеною працею, що пройшла належну апробацію та відповідає вимогам, що ставлять МОН України.

7. Дискусійні положення та зауваження до дисертації

Позитивно оцінюючи результати, представлені Чжу Юньжуй дисертаційної роботи, хочемо висловити деякі зауваження та побажання, що мають дискусійний характер:

1. Дисертант здійснив ґрунтовний аналіз наукового доробку українських та зарубіжних, у тому числі й китайських вчених, розкриваючи сутність поняття «художньо-пізнавальна компетентність». Цікаво було б почути наскільки актуальною є дана проблема для викладачів вокалу в Китаї, дізнатись, чим визначається специфіка цієї дефініції в китайській музичній (вокальній) педагогіці, які наукові підходи впроваджують у сучасній китайській музичній освіті.

2. У роботі (стор. 64) Чжу Юньжуй справедливо вказує на необхідність враховувати під час навчання майбутніх викладачів вокалу їхні музичні здібності та різний рівень вокальної підготовки. Вважаємо, що в практичній частині роботи інноваційні методи та прийоми, що враховують індивідуальні властивості здобувачів розкрито недостатньо.

3. У дослідженні здобувач використовує досвід Німеччини, а саме застосовує технології розроблення структурно-логічної схеми вокального навчання. Було б доцільно у додатках навести приклад структурно-логічної схеми вокального навчання, про яку йдеться на стор.124.

4. У розділі 2 (п.2.2.) та у практичній частині дисертаційної роботи здобувач розкриває цілий комплекс інноваційних технологій для формування художньо-пізнавальної компетентності майбутніх викладачів вокалу. До цього комплексу здобувач справедливо включає технології інтерактивні, тренінгові, «що забезпечують міждисциплінарну координацію», емоційно-психологічного вивільнення, тощо. Хотілося б уточнити, чи використовував автор в експериментальній методиці інтеграційні технології. Цікаво було дізнатись на яких етапах підготовки вони застосовувались.

5. На стор. 165-167 дисертант описує зміст цілеспрямованої підготовки викладачів-експериментаторів до впровадження в освітній процес інноваційних технологій. Хотілося б дізнатись у якій формі здійснювалась ця підготовка? Чи були складності в її організації? Чи отримали ви цікаві ініціативи від викладачів?

Однак зазначені зауваження та побажання не впливають на загальну позитивну оцінку дисертаційної роботи.

8. Загальний висновок

Враховуючи актуальність дослідженої проблеми, наукову новизну положень дисертаційної роботи, обґрунтованість, достовірність, теоретичну та практичну значущість отриманих результатів, вважаємо, що дисертація Чжу Юньжуй «Формування художньо-пізнавальної компетентності майбутніх викладачів вокалу засобами інноваційних технологій» є самостійною, ґрунтовною, завершеною науковою роботою, що відповідає вимогам 9, 11-14 «Порядку присудження наукових ступенів» затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 24.07.2013 № 567 (зі змінами, внесеними згідно

з Постановами Кабінету Міністрів України № 656 від 19.08.2015, № 1159 від 30.12.2015, № 567 від 30.12.2015, № 943 від 20.11.2019) та Порядку проведення експерименту з присудженням доктора філософії, який затверджено Постановою Кабінету Міністрів України від 6 березня 2019 р. № 167. Її автор, Чжу Юньжуй, заслуговує на присудження наукового ступеня доктора філософії з галузі знань 01 – Освіта/Педагогіка за спеціальності 014 Середня освіта (Музичне мистецтво).

Офіційний опонент –

кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри мистецьких дисциплін
дошкільної та початкової освіти

Вінницького державного педагогічного університету
імені Михайла Коцюбинського

І.Г. Барановська

Барановської І.Г.
доцент кафедри мистецьких дисциплін
дошкільної та початкової освіти
Вінницького державного педагогічного університету
імені Михайла Коцюбинського

